MUZICI ÎN LUMINĂ

(Loredana Baltazar, 16 martie 2008)

În aparență, o obișnuită seară a începutului de weekend, petrecută în ambianța primitoare, cu virtuți elevate, a studioului „Mihail Jora" al Societății Române de Radiodifuziune. În fapt, un concert extraordinar, ce a reunit – pe același afiș – Orchestra Națională Radio și două nume interpretative marcante din diaspora românească: dirijorul **Christian Badea** și violonista **Mihaela Martin**, personalități de prim rang ale scenei internaționale, revenite în țară special pentru această manifestare-eveniment.

Exponenți remarcabili ai valorilor autohtone, ajunși deja la nivel de etalon interpretativ fie în plan dirijoral, fie în cel solistic, Christian Badea și Mihaela Martin fac parte dintre vârfurile ce nu mai necesită eforturile unei reclame. Amândoi se detașează net – și, totodată, cu un firesc care nu lasă loc uzualelor comentarii critice – de marea masă a „slujitorilor" Artei, aserviți problematicii tehnice, aspectului virtuoz ori sentimentalismului exacerbat, descins din mentalități „depășite", ori proiectat din tipologia particulară a altor areale geografice cărora le este, în mod clar, propriu.

Deseori caracterizat ca posesorul unei figuri charismatice unice, Christian Badea se exprimă concis, dar elegant, sobru dar valorificând magnific dinamica paletă de accente tensionale care însoțește textul muzical. Colaborarea cu diverse orchestre din Europa și din întreaga lume (Royal Philharmonic și BBC – Londra, Residentie – Olanda, Beethovenhalle – Bonn, Radio France – Paris, RAI – Torino, Santa Cecilia – Roma, Maggio Musicale – Florența, Filarmonica din Budapesta, Orchestra Națională a Spaniei – Madrid, Orchestrele Filarmonice din Hong Kong și Tokyo, orchestrele simfonice din Pittsburg, Washington, Montreal, Atlanta, Detroit, Baltimore, Rochester și Orchestra Simfonică Americană) i-a optimizat diversitatea adresării, repertoriul său vast extinzându-se de la lucrări aparținând „gigantului" J. S. Bach până la cele semnate de autori contemporani. Specializat în reevaluarea arsenalului creator romantic (a condus integrale ale simfoniilor lui Bruckner și Mahler, lor adăugându-li-se un număr relevant de repere circumscrise aceluiași curent stilistic), Christian Badea a abordat cu succes, în egală măsură, mostre din literatura contemporană de gen (autori: A. Schoenberg, A. Berg, A. Webern, B. Britten, W. Lutoslawski, H. Dutilleux, O. Messiaen, G. Ligeti, W. Henze, L. Berio, L. Bernstein, S. Barber, G. Crumb, D. Erb, J. Adams, J. Corigliano, F. Zappa etc., CD-ul cu opera „Antoniu și Cleopatra" de Samuel Barber – înregistrat live - obținând premiul Grammy). În același timp, dirijorul român apare frecvent la pupitrul orchestrelor unora dintre cele mai importante teatre lirice de pe mapamond (precum Metropolitan Opera – New York, Covent Garden – Londra, Bayerische Staatsoper – Munchen, cele din Hamburg, Geneva, Amsterdam, Stockholm, Torino, Lyon, Copenhaga ș.a.), numai la Metropolitan conducând peste 160 de spectacole.

Unul din cele mai importante merite ale lui Christian Badea, datorită căruia a fost distins, de curând, cu premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu titlul de Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Muzică din București, este cel – destul de singular și cu atât mai prețios – de a fi dirijat și, implicit, promovat muzica românească contemporană, stârnind aprecieri și comentarii laudative la adresa demersurilor creatoare autohtone.

Menținând aceeași linie, pentru concertul Orchestrei Naționale Radio din 14 martie, Christian Badea s-a oprit la o primă audiție românească aparținând compozitorului Ulpiu Vlad, Drumuri în lumină II – pentru orchestră și bandă magnetică – o parabolă sonoră a depășirii condiției umane spre a accede spiritual către un climax regenerator. Suportul electronic, adăugat de către autor desfășurării orchestrale propriu-zise, amplifică planul timbral și colorează traiectul fonic al proiecției sentimentelor. Străbătută de un profund, palpabil lirism, lucrarea compozitorului român sondează intimitatea In-conștientului uman, evidențiind – la nivelul procedeelor tehnice – categorii sintactice complexe, de o virtuozitate pluridimensională, ce solicită interpreților reale calități creatoare.

De la peisajul contrastant al piesei lui Ulpiu Vlad – pendulând între lirism discret cu reflexe cantabile și scurtcircuitarea sa într-o exprimare explozivă – ipostază a unei sinteze cu trimiteri onirice și certe valențe descriptiv-vizuale, la acompaniamentul celebrului „șlagăr" violonistic numit Concertul nr. 1 în sol minor de Max Bruch și, în sfârșit, la redarea capodoperei brahmsiene cu impresionantă alură de epopee, elaborată ea însăși pe parcursul a peste două decenii – Simfonia I în do minor – bagheta lui Christian Badea a parcurs, în compania Orchestrei Naționale Radio, un neîntrerupt „drum spre lumină", elocvent susținut prin intermediul scenariului dirijoral.

Multiplă laureată internațional, violonista Mihaela Martin are în palmares numeroase concerte în care a fost acompaniată de orchestre renumite, ca BBC, Royal Philharmonic, „Mozarteum" – Salzburg, Gewandhaus – Leipzig, Filarmonica din Helsinki, Liverpool Philharmonic, Orchestra Radio Berlin, Orchestra Națională a Belgiei, orchestrele simfonice din Copenhaga, Rotterdam, Goteborg, Montreal, efectuând turnee pe patru continente, atât ca solistă cât și ca partener de formație camerală al reputaților Iuri Bashmet, David Gheringas, Martha Argerich, Elisabeth Leonskaja, Leon Fleischer, Menahem Pressler, Frans Helmerson etc. Dacă CD-ul, integral George Enescu, pe care l-a realizat la casa de discuri BIS, în colaborare cu pianistul Roland Pontinen, a obținut cotația de 4 stele acordată de revista „Le Monde de la Musique", prestația din seara de 14 martie alături de Orchestra Națională Radio i-a validat potențialul valoric prin intermediul unei partituri precum Concertul de Bruch, ce emană o ferventă emoționalitate. Aparenta tentă de virtuozitate joacă aici un rol secundar, în prim plan stând poetica arcuire a frazelor de largă respirație romantică pe care Mihaela Martin a evidențiat-o din plin, cu acea căldură generoasă a rostirii care îi este specifică, prin claritatea, cursivitatea și naturalețea arhitecturării sonore. Demnă de reliefat mi se pare a fi, în acest context, calitatea acompaniamentului orchestral care a pus în valoare spectrul dinamic și tonusul expresiv al solistei, sincronizarea metrică dar și cea a gestului interpretativ, simbioza conceptuală dintre traiectoria solistică și aparatul simfonic funcționând mai bine ca oricând.

Tratat drept climax al evoluției orchestrale și concertistice, momentul brahmsian, perfect structurat la fiecare etaj al formei, a apărut epurat de orice posibil refugiu în sentimentalism, mizând pe sobrietatea interpretării. Evoluția demersului simfonic este urmărită gradual, cursiv, lăsând impresia unui firesc neostentativ, a cărui continuitate trebuie subliniată fără efort vizibil. A impresionat gestica elegantă cu ajutorul căreia dirijorul marca rafinat demersurile polimelodice, permanenta susținere ritmică, acumulările tensionale conduse cu măiestrie ori omogenitatea pizzicatelor accelerate treptat. În ciuda dominantei raționale care guvernează întregul edificiu, dând senzația unei veritabile, superbe, „lecții" de forme muzicale, cea care a guvernat cu adevărat – în concepția lui Christian Badea – a fost ARTA SUNETELOR, reflectând sensibil o lume a

contrastelor, în care aparența jocului vizibil ascunde profunzimea unor trăiri greu de perceput pe deplin.

Felicitări acestui senior al baghetei – al cărui nume merită amintit încă odată – Christian Badea, dar și renumitei violoniste Mihaela Martin a cărei personalitate stă – în egală măsură – sub semnul intuiției și al lucidității meșteșugului artistic, compozitorului Ulpiu Vlad, directorului Direcției Formațiilor Muzicale Radio, muzicianul Nicolae Costin, care a avut minunata idee de a-l READUCE în țară pe Christian Badea și, nu în cele din urmă, membrilor orchestrei, pentru concentrarea și seriozitatea cu care s-au implicat în revelarea traseelor sonore, sperând că ne vom reîntâlni cu asemenea momente speciale, a căror călăuză secretă ar putea fi însăși ispita unor inițiatice „drumuri în lumină”.